

KESKKONNAAMET

Mari-Ann Tammiste
Riigimetsa Majandamise Keskus
mari-ann.tammiste@rmk.ee

Teie 21.01.2026 nr 3-1.1/2026/356

Meie 20.02.2026 nr 7-11/26/1409-3

**Seisukoht (Kuusalu valla poollooduslike
koosluste rendimaad)**

Austatud Mari-Ann Tammiste

Soovite Keskkonnaametilt kui kaitseala valitsejalt arvamust, kas Kuusalu vallavalitsuse ettepanek saab olla piisavaks aluseks kitsendamaks kõnealuste alade hooldamise tingimusi selliselt, et karjatamine oleks keelatud ning lubatud vaid niitmine.

Kuusalu vallavalitsus viitab oma kirjas keeldumise alusena keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (KeÜS) § 38 lg 1 ja § 38 lg 4.

KeÜS § 38 lk-s 4 on sätestatud üldreegel, mille kohaselt on veekogu kaldakinnisasja omanikul kohustus lubada igaühel kallasrada kasutada.

KeÜS kommentaarid (2015) toovad välja, et kallasraja maaomaniku või -valdaja õiguste piiramist leevendab KeÜS § 38 lg 5, mis lubab omanikul või valdajal kallasrada põhjendatud vajaduse korral tõkestada. Selline vajadus võib esineda näiteks siis, kui rajatakse kuivenduskraav või veepiirini ulatuv karjamaa. Praktikas on kallasraja tõkestamise vajadus sagedane näiteks rannaniitude hooldamisel loomade karjatamisega, mispuhul on vajalik karjaaedade rajamine kallasrajale.

Kallasraja tõkestamine ei tähenda kallasraja sulgemist. Kallasraja sulgemise tingimused on eraldi reguleeritud KeÜS §-s 39. Kallasraja tõkestamise korral tuleb kaldaomanikul või -valdajal tagada kallasrajal liikujaile tõkkest üle- või läbipääs. Näiteks karja- ja muudel aedadel peavad kallasraja peal olema hõlpsat edasiliikumist võimaldavad väravad ning kuivenduskraavidele tuleb rajada sillad või purded. Kallasrajal liikumise võimalus ei tohi seejuures olla tehtud ülemäära keeruliseks, samuti peab tõkkest üle- või läbipääs olema kallasrajal liikujaile turvaline. Tõkkest peab üle- või läbipääs tagatud olema ka suurvee.

KeÜS § 38 lg 5 järgi võib kalda omanik või valdaja kallasrada tõkestada kohaliku omavalitsuse üksuse (KOV) või Maa- ja Ruumiameti kirjalikul nõusolekul ja põhjendatud vajaduse korral, nagu seda on loomade karjatamine või maa kuivendamine, kuid ta peab tagama tõkkest üle- või läbipääsu kallasrada mööda liikumiseks.

KeÜS muutmise ja rakendamise seaduse eelnõu seletuskirja kohaselt on KOV kirjalik nõusolek vajalik selleks, et omavalitsus kohaliku elu tundjana selgitaks välja, kas kallasraja tõkestamise vajadus on põhjendatud ja proportsionaalne igaüheõigusega kallasrajal liikuda. Seejuures tuleb Roheline 64 / 80010 Pärnu linn/ Tel 662 5999 / e-post: info@keskkonnaamet.ee / www.keskkonnaamet.ee / Registrikood 70008658

KOV-l võtta arvesse kõiki olulisi asjaolusid, mh ka veekogu rekreatiivset tähendust ja külastatavust. Kuna kallasraja tõkestamise puhul ei ole avalikkuse liikumine kallasrajal takistatud, vaid üksnes mõnevõrra raskendatud, ei pruugi avalik huvi kallasraja tõkestamise keelamiseks enamasti kuigi oluline olla ning maaomanik peaks üldjuhul saama vajalikud aiad rajatud.

Arvestades maaüksuste suurust ja looduslikke tingimusi, sh ei ole need maaüksused valdavalt kallasrajal, ei ole KOV-i nõue hooldada Natura 2000 alal kaitse-eesmärgiks olevaid poollooduslikke kooslusi üksnes niitmise teel Keskkonnaameti hinnangul põhjendatud ega proportsionaalne. **KOV-l puudub õigus kehtestada kohustus hooldada poollooduslikke kooslusi ainult niitmise teel pelgalt põhjusel, et need paiknevad kompaktses hoonestusega alade läheduses.** Teisisõnu, KOV saab keelduda nõusoleku andmisest kallasraja tõkestamisele (ehk kallasrajale karjaajamisele) vaid põhjendatud juhtudel.

Kallasraja tõkestamise tingimusi saab KOV reguleerida üksnes selgelt ja konkreetselt põhjendatud juhtudel. Põhjendatud ei ole nõue, mis laieneb tervetele maaüksustele, sh aladele, kus kallasrada ei paikne. Samuti ei tulene õigusaktidest kohustust tagada ligipääs kallasrajale igalt kaldaäärselt kinnisasjalt; piisab, kui juurdepääs on tagatud mõistlike vahemaade tagant. Juurdepääs peab olema korraldatud viisil, mis on kohapealseid olusid arvestades mõistlikult hõlbus.

Rannaniitude hoolduskava toob välja, et rannaniitude niitmine on karjatamisest tunduvalt tõmahukam ja ökoloogiliselt vähemefektiivne, mistõttu tasub seda kasutada vaid erandjuhtudel. Niidetud pilliroog tuleb kokku koguda ja niidult ära toimetada või põletada, mis tihti on aga märja pinnase või tormide tõttu võimatu. Tihti muudab ka rannaniidu kivisus ja maastiku keerulisus niitmise raskeks ning niitmise soodustamiseks kive alalt ära vedada või muud moodi ala looduslikku vahelduvust muuta ei tohi.

Juhime ka tähelepanu, et pärandniidu hooldustoetuse taotlemisel on maaelu ministri 23.12.2022 määruse nr 79 § 8 lg 4 alusel rannaniidul lubatud ainult karjatamine. Seega niitmine oleks lubatud rannaniidul ainult erandjuhul, kui see on vajalik ülekaaluka liigikaitse eesmärgi saavutamiseks.

Eeltoodust tulenevalt peab KOV oma nõuete kehtestamisel lähtuma asjaolust, et keelata saab vaid kallasrajale karjaaedade rajamist, tõkestamise keelamisel tuleb lähtuda proportsionaalsuse põhimõttest, sh kaalumisel arvestada nii Natura 2000 alade kaitse-eesmärke, maaomanike/-valdajate õigusi, konkreetse ala tegelikke looduslikke ja ruumilisi tingimusi ning kogukonna vajadusi.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Maret Vildak
juhtivspetsialist
looduskasutuse osakond

Krista Pukk 5699 5021
krista.pukk@keskkonnaamet.ee